

קבורת יעקב

במאמר זה אנו נתאר את קבורת יעקב בזמן ובמרחב.

נתחיל עם הזמן. לפי לוח זמנים המקובל (ראה מאמר על [שנת יציאת מצרים](#)) יציאת מצרים היתה בט"ו ניסן 2449 (למניין בהר"ד שאנו מונים) ולידת יצחק בדיוק 400 שנה לפני כן בפסח 2049. יעקב נולד כאשר יצחק היה בן 60. לפי רבי יהושע הוא נולד בניסן שנת 2109 ולפי רבי אליעזר בתשרי 2109. והוא עמד לפני פרעה כאשר היה בן 130. ובמאמר על [כרונולוגיה תורנית](#) פרק 1, הוכחנו שהדבר היה לכל הדעות בחודש תשרי שנת 2239. לפי רבי אליעזר יעקב היה אז בן 130 שנה מלאות ולפי רבי יהושע הוא היה בן 129.5 ונחשבה לו מקצת שנה ככולה.

יעקב מת בגיל 147 (בראשית מ"ז כ"ח). לפי עקרון "שהקב"ה ממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש" (דברים רבה פרשת ואתחנן), לפי רבי אליעזר יעקב מת בתשרי 2256 ולפי רבי יהושע בניסן 2256. אבל כתוב "ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה" (בראשית מ"ז כ"ח). ולכאורה רבי יהושע לא חולק על כך שיוסף יצא מבית האסורים בתשרי ולכן יעקב בא למצרים בתשרי. ואם יעקב מת בניסן 2256 אז הוא חי במצרים 17.5 שנה. ולפי עקרון "מקצת שנה ככולה", תורה היתה צריכה לכתוב שיעקב חי שם 18 שנה. לכן נראה שגם לפי רבי יהושע יעקב מת בתשרי 2256. ויתכן שהוא ידרוש את הפסוק "ויקרבו ימי ישראל למות", שנתקצרו יומיו בחצי שנה, פרט לכך שהוא חי פחות מאבותיו. לכן אנו נכוון פטירת יעקב לראש השנה של 2256.

כתוב "וימלאו לו ארבעים יום כי כן ימלאו ימי החנטים ויבכו אתו מצרים שבעים יום" (בראשית נ' ג') וכתב רש"י "ארבעים לחניטה ושלשים לבכיה לפי שבאה להם ברכה לרגלו שכלה הרעב והיו מי נילוס מתברכין". לפי חשבון רגיל של תשרי מלא וחשוון חסר, שבעים יום אלו תמו ב"א כסליו.

כמה זמן ערך מסע של הלוייה? כתוב "ויבאו עד גרן האטד אשר בעבר הירדן" (בראשית נ' י'). מכאן שהם באו אל עבר הירדן המזרחי והקיפו את הארץ ממזרח. ומדוע לא הלכו אל חברון בדרך ארץ פלשתים הקצרה? וראה מה שכתבנו על כך במאמר על [כרונולוגיה תורנית](#) פרק 8 (עמ' 33-34). אורך מסלול מרעמסס עד ירדן מצפון לים המלח הוא לפחות 500 ק"מ. אנו מניחים שבכל מקום בתנ"ך מהלך אדם ביום 40 מיל (כמו שכתוב בפסחים צ"ד ע"א). לכן מסע לוייה נמשך יותר מ-12 יום. מאידך, מסע זה היה כעין הכנה למסעות בני ישראל במדבר. וכן שבטים נשאו את ארונו של יעקב כדרך חנייתם במדבר (ראה רש"י במדבר ב' ב' ד"ה באתת). לכן יש לשלב אותו עם מסעות בני ישראל.

במאמר על [מסעות בני ישראל](#) תיארנו את כל המסעות. כמובן, לא יתכן שמסלול קבורה של יעקב עבר דרך הר סיני והקיף את כל סיני מדרומו. אבל יתכן שהם התחברו לאחת החניות בגבול ארץ אדום ומשם המשיכו לאורך קו המסעות. למשל הם הלכו מרעמסס בקו ישר לקדש ברנע מרחק 185 מיל ומשם 9 מסעות של 40 מיל עד מרכז המחנה בערבות מואב. סה"כ דרך כ-13.6 יום, או הלכו למדבר צין 214 מיל ומשם 8 מסעות של בני ישראל, סה"כ כ-13.36 יום, או לצלמנה 246 מיל ומשם 7 מסעות, סה"כ 13.15 יום. אבל אנו נכוון את המסלול מרעמסס בקו ישר לאילת (חניה "עברנה"), בפינה צפון מערבית של מפרץ אילת. מרחק מרעמסס לשם בדיוק 280 מיל, מהלך 7 ימים. ומשם בקו

ישר לפונג בדיוק 40 מיל (פחות 32 מ') ומפונג בדרך מסעות עוד 6 ימים עד ערבות מואב. סה"כ $14=7+7$ ימים. ובוזה שבטים סימנו את גבולות הארץ לעתיד לבוא: מקצה גבול מערבי ברעמסס עד קצה ים סוף במזרח, ומשם לאורך גבול מזרחי של הארץ עד ערבות מואב. וכבר כתבנו במאמר על פרשת [ויצא](#) בפרק 9 את כל המופתים של חנייה האחרונה בערבות מואב. מרכז המחנה בערבות מואב הוא סוכות של יעקב, והוא נמצא על גבול מזרחי של תרומה ועל ציר סימטריה של בית המקדש, היא דותן שם אחים מכרו את יוסף והיא גורן האטד. ושם עמים המליכו את אברהם אחרי נצחוננו על ארבעת המלכים ושם מלכי כנען ונשיאי ישמעאל הקיפו את ארונו של יעקב בכתרים שלהם.

איך יוסף שיכנע את מצרים ללכת מרעמסס לאילת ולהאריך את הדרך כמעט ביום במקום ללכת לצלמנה? וי"ל שבאילת הם יכלו לקבל הספקה באמצעות אוניות אשר הגיעו ממצרים דרך ים סוף. במיוחד, אם היתה באותו זמן קיימת [תעלת סואץ קדומה](#) אשר חלק צפוני שלה מקנטרה עד פוליסיום התגלה לאחרונה. והיה להם מקום הצטיידות באוכל ובמים בדיוק באמצע הדרך.

בררנו איפה שאורך מסלול הקבורה היה 14 יום. שלשים יום בכי מצרים נגמרו כאמור בי"א כסליו כאשר י"א הוא יום שלשים. אם מקצת יום השלושים ככולו אז מסע הלוויה יכול היה לצאת לדרך בי"א כסליו בבוקר ולהגיע לייעודו בכ"ד כסליו בערב, בדיוק ערב חנוכה! ואם שלשים יום בכי היו שלמים, יתכן שלגבי ארבעים יום חניטה, יום אחרון ככולו ובו התחילו שלשים יום של בכי. ויש כאן מופת שביום ראשון של חנוכה, מלכי כנען ונשיאי ישמעאל הכניעו את עצמן לפני ארונו של יעקב. וכמו שבחנוכה חזרה מלכות לישראל כך בקבורת יעקב נתן כבוד מלכים לישראל.

בגורן האטד "ויעש לאביו אבל שבעת ימים". וכתוב אחר כך "וישאו אתו בניו ארצה כנען ויקברו אתו במערת שדה מכפלה". אם קבורה היתה מיד אחרי האבל אז קברו את יעקב ביום שמיני- ב"זאת החנוכה". אומנם מרחק מסוכות לחברון בדרך קצרה ביותר הוא כ- 60 מיל, מהלך יום וחצי, אבל גם באבלות שבעה מקצת היום ככולו. לכן אחים יכלו לקום משבעה ביום שביעי בבוקר ולהגיע לחברון ביום שמיני בצהריים. ומיד התחילו לחזור ובאו לגורן האטד ביום תשיעי בערב.

כתוב במדרש תנחומא (ויחי י"ז) "ויראו אחי יוסף כי מת אביהם ומה ראו עתה שפחדו אלא שראו בעת שחזרו מקבורת אביהם ראו שהלך יוסף לברך על אותו הבור שהשליכוהו אחיו בתוכו וברך עליו כמו שחייב אדם לברך על מקום שנעשה לו נס וכו'". מכאן מוכח שדותן נמצאת בסמוך לגורן האטד בעבר הירדן המזרחי. וכלל לא יתכן שיוסף הלך יחד עם אחים כ- 80 ק"מ מחברון לשכם ומשם עוד כ- 24 ק"מ צפונה לעמק דותן כדי להודות על הנס ולבייש את האחים.

ועוד סימנים למקומו של גורן האטד. כתוב בילקוט שמעוני בר' פר' נ' "רבנן אמרי באצבע הראו **ארונו** ואמרו אבל כבד זה למצרים לפיכך נתן להם הקב"ה גורן". ומהו הגורן? גורן של **ארונה** היבوسی שהוא הר הבית. והרי לפי חשבוננו גורן האטד נמצא בגבול מזרחי של תרומת קודש לעתיד לבוא על ציר סימטריה של בית המקדש אשר יוצא ממרכז קדש הקדשים בכיוון 6.1975 מעלות צפונה מן המזרח.

במקום זה (סוכות) לקח גדעון קוצי המדבר והברקנים (כנגד אטדים) וידע בהם את אנשי סכות (שופטים ח', ט"ו). והם לא למדו מיעקב אשר עשה חסד אף עם הצאן (והם לא נתנו לגדעון לחם) ומכנענים שקבלו מלכותו (והם מרדו בגדעון).

רכזנו כל הנתונים אשר מוזכרים במאמר זה בקובץ kml אשר נתן לפתוח אותו אחרי התקנת [Google Earth](#) וכן נתן לראות את הסמלול ב**תמונה**.